

AKTSIASELTSI ALARA nõukogu aruanne

AS-i 2024. majandusaasta aruande kohta esitamiseks üldkoosolekule

AS ALARA nõukogu, koosseisus Tarmo Lindemann (esimees), Kalle Viks ja Birgit Parmas esitab üldkoosolekule kinnitamiseks AS ALARA 2024. majandusaasta aruande ja kasumi jaotamise ettepaneku.

AS ALARA põhitegevuseks on Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ja saastusest puhastamine, radioaktiivsete jäätmete käitlemise alaste projektide väljatöötamine ja rakendamine ning Eestis tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemine ja ladustamine.

Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamise, omanikuta kiirgusallikate ohutustamiseks valmisoleku ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise teenuste teostamiseks on riigieelarves ettenähtud sihtotstarbeline toetus, kusjuures 2024. aastal oli toetus riigieelarvest 653 000 eurot.

Sellele lisaks kasutab AS Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktorisektsiooni likvideerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõpphoidla rajamise mõjude hindamiseks ning saastunud metallijäätmete sulatamiseks SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse vahendeid ning ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamiseks Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri (edaspidi Agentuur) vahendeid.

Ülejäänud tulu saadi peamiselt teistes ettevõtetes, tervishoiu- ja teadusasutustes tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja ladustamise ning transpordi eest 16 290 eurot.

AS omab kiirgustegevuslube, mille alusel on tal Eestis ainuõigus kiirgustegevuseks Paldiski endisel tuumaobjektidel (loa kehtivusega kuni 24.05.2026. a.) ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas (tähtajatu). Samuti omab AS lube radioaktiivse aine riigisiseseks veoks (loa kehtivusega kuni 19.11.2025.a.) ning ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiseks kasutatava kiiritusseadme ja kiirgusallikate hoidmiseks (loa kehtivusega kuni 30.05.2027. a.).

AS ALARA kõik aktsiad kuuluvad riigile, aktsiaselts on Kliimaministeeriumi valitsemisalas.

2024. aastal olulisemateks töödeks olid:

1. Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine, sh. nende kiirgusohutuse ning turvalisuse tagamine.
2. Radioaktiivselt saastatud rajatiste desaktiveerimis-, demontaaži- jms. tööde teostamine Paldiski ja Tammiku objektidel:
 - 2.1. Radioaktiivsete jäätmete käitlemine.
 - 2.2. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla likvideerimine.
3. Omanikuta kiirgusallikate ohutustamine ja selleks vajaliku valmisoleku tagamine.
4. Saastunud metallijäätmete sulatamine.

5. Ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamine.
6. Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuse (VOJKK) ülevõtmisega seonduvad tegevused.

Eesti teistelt ettevõtetelt, tervishoiu- ja teadusasutustelt radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja vaheladustamise eest laekus 6 955 eurot ning jäätmete transpordi eest 1 298 eurot.

Omanikuta kiirgusallikate transpordi, käitlemise ja vaheladustamise eest 2024. aastal laekus 17 084 eurot.

Investeeringud

2024. aasta investeeringuna jätkati kalibreerimiskeskuse ruumi rekonstrueerimisega, milleks kasutati 4 966 eurot.

Majandustulemustest

2024. aasta eelarves planeeriti kasumiks sihtfinantseerimise brutomeetodi korral (tulud arvestavad Agentuuri mitterahalist toetust kalibreerimiskeskuse rajamiseks) 118 924 eurot. Sihtfinantseerimise netomeetodi korral (tulud ei arvesta Agentuuri mitterahalist toetust kalibreerimiskeskuse rajamiseks) oli planeeritav kahjum 181 650 eurot. Majandusaasta lõppes 109 734 euro suuruse kahjumiga, mis oli tingitud asjaolust et Agentuurilt saadud Gammamõõteseadmete kalibreerimise süsteemi lõplik paigaldamine ja kasutusele võtmine toimub 2026 aastal ning samuti metallijäätmete transpordiks planeeritud konteinerite hankimise kulu (100 000 eurot) lükkus tarne viibimise tõttu 2025 aastasse.

2024. aasta majandusaastal oli nõukogu koosseis järgmine:

Nõukogu esimees Tarmo Lindemann, nõukogu liikmed Kalle Viks ja Reelika Runnel.

2024. aastal toimus neli nõukogu koosolekut. Nõukogu on AS-i tegevust aruandeperioodil planeerinud, juhtimist korraldanud ja järelevalvet teostanud järgmiselt:

- kinnitanud 2023. a. majandusaasta raamatupidamise aastaaruande auditi plaani;
- kinnitanud 2024. aasta eelarve (tulude-kulude eelarve, investeeringute eelarve, rahavoogude eelarve, tegevuskava);
- kinnitanud strateegia aastateks 2024 – 2029;
- kiitnud heaks 2023. a. teise poolaasta majandustulemused;
- kiitnud heaks 2023. aasta teise poolaasta ja tervikuna 2023. aasta sihtotstarbelise toetuse kasutamise aruande;
- kiitnud heaks 2023. aasta teise poolaasta aruande omanikuta kiirgusallikate ohutustamisest ja selleks valmisolekust;
- võtnud teadmiseks 2024. aasta sihtotstarbelise toetuse kasutamise lepinguga seotud informatsiooni;
- kiitnud heaks 2023. majandusaasta aruande;
- võtnud teadmiseks audiitorettevõtte kinnituskirja saldoandmiku õigsuse kohta seisuga 31.12.2023;
- võtnud teadmiseks audiitorettevõtte aruande 2023. aasta korruptsiooniohtu ennetavate meetmete ja seotud osapooltega tehtud tehingute kontrollimisest;
- kinnitanud nõukogu 2023 aruande;
- kinnitanud eelarve prognoosi aastateks 2025 kuni 2028;

- kiitnud heaks 2024 finantsplaani;
- kiitnud heaks dividendide mitterakendamise perioodil 2024-2028;
- kiitnud heaks 2024. a. esimese poolaasta majandustulemused;
- kiitnud heaks 2024. aasta esimese poolaasta sihtotstarbelise toetuse kasutamise aruande;
- kiitnud heaks 2024. aasta esimese poolaasta aruande omanikuta kiirgusallikate ohutustamisest ja selleks valmisolekust;
- kutsunud tagasi juhatuse liikme;
- valinud juhatuse liikme.

Nõukogu liikmete tasud 2024. aastal olid:

Tarmo Lindemann – 9491 eurot;

Reelika Runnel – 2 400 eurot;

Kalle Viks – 2400 eurot.

Nõukogu liikmete tasud kokku 2024. aastal olid 14 291 eurot.

Äriühingu igapäevast majandustegevust juhtis perioodil 01.01.2024 kuni 31.08.2024 juhataja Joel Valge. 01.09.2024 kuni 31.10.2024 täitis juhataja kohustusi Ivo Tatrik ja 01.11.2024 kuni 31.12.2024 juhataja Ilmar Puskar. 2024. aastal oli äriühingu töötajate arv 11. Juhataja tasu 2024. aastal oli kokku 68 787 eurot (sh. Joel Valge juhatuse liikme tasu koos lõpparvega 58 787 eurot ja Ilmar Puskari juhatuse liikme tasu 10 000 eurot)

Nõukogu hindab kuni 31.08.2024 juhataja tegevuse rahuldavaks ning alates 01.09.2024 on keeruline juhatuse vahetuse tõttu lühiajaliselt juhatuses olnutele veel hinnangut anda. 2024. aasta eelarve ja tegevuskava on täidetud.

AS ALARA eelmiste perioodide jaotamata kasum seisuga 31.12.2024 on 395 788 eurot.

Nõukogu toetab juhatuse ettepanekut kinnitada 2024. aasta kahjum 109 734 eurot ja jätta vaba omakapital summas 395 788 eurot jaotamata.

Võimaliku hädaolukorra likvideerimiseks on vajalik reserv, mis oleks vajalik võimaliku kiirgushädaolukorra lahendamiseks¹ Paldiski endisel tuumaobjektil ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas, seoses AS-i (kiirgus)tegevusega, mille maksumus eksperthinnangu alusel sõltuvalt hädaolukorra spetsiifikast võib ulatuda kuni 1,8 miljoni euron. Võimaliku saastuse leviku kiireks piiramiseks on reeglina vajalikud kohesed meetmed, mis võivad eeldada ka koheseid kulusid materjalide, seadmete vms. soetamiseks. Omamata reservi vähemalt 500 000 eurot ei pruugi AS suuta vajalikul määral hädaolukorda likvideerida.

AS-l on kiirgustegevusload Paldiski endise tuumaobjekti saastusest puhastamiseks ja radioaktiivsete jäätmete vaheladustamiseks ning Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla ohutustamiseks. Mõlemal objektil toimub kiirgusseaduse paragrahvi 34 lõike 2 mõistes suure ohuga kiirgustegevus.

¹ – kiirgusseaduse paragrahv 32 lõige 14 kohustab kiirgustegevusloa omanikku leevendama hädaolukorra (seaduses nimetatud „avariikiirituse olukorra“) tagajärgi.

2025. aastal on AS-l plaanis teostada järgmised olulisemad tööd, mis on vajalikud Paldiski ja Tammiku objektide haldamiseks ning projektide täitmiseks:

1. Paldiski endise tuumaobjekti haldamine ja selle ohutuse ning turvalisuse tagamine.
2. Paldiski objekti radioaktiivsete jäätmete käitlemise alaste varasemate projektide täitmisel kogutud jäätmete täiendavad kiirgusuuringud ja saastusest puhastamine ning teistelt asutustelt vastu võetud radioaktiivsete jäätmete käitlemine.
3. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ja selle ohutuse ning turvalisuse tagamine.
4. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla likvideerimine. Maa-ala vabastamise metoodika kooskõlastamine keskkonnaametiga ning selle alusel mõõtmised märts/aprill-sõltuvalt ilmastikust. Analüüside tulemused ja vabastamisaotluse esitamine maikuus. Keskkonnaameti vabastamisotsus juunis ja objekti lõplikud korrastustööd (aia, soojaku eemaldamine pinnase korrastamine/haljastus) juulis.
5. Paldiski objektil asuvate radioaktiivselt saastunud metallijäätmete lõppladustamiseks vajalik käitlemine. Metallümbri ümberpakendamine soetatud transpordikonteineritesse ajavahemikus 15.02.2025 – 30.05.2025. Konteinerite väljavedu sulatamisse mai-juuni.
6. Keskkonna- ja kiirgusseire läbiviimine Paldiski objektil ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas. Vajadusel seiretulemustest lähtuvalt meetmekavade koostamine ja rakendamine.
7. Omanikuta kiirgusallikate ohustamine ja selleks valmisoleku tagamine.
8. Ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse käivitamine. Kiirgustegevusluba kiirgusallikate kasutamiseks. Esimesel poolaastal erinevad koolitused ja paralleelselt koostame kvaliteedijuhtimissüsteemi, mis saab lõplikult valmis aasta lõpuks. Lisaks novembris on plaanitud võrdluskatsetes osalemine (läbimine akrediteerimise eeldus) ning detsember akrediteerimisaotluse esitamine. Akrediteeritud teenuse osutamine algaks 2026 koheselt akrediteeringu saamisel.
9. RAJALA tegevused Hanke korraldamine asukohapõhisteks uuringuteks seoses üleujutuse riski hindamise ja võimalike maandamismeetmetega. Lepingu sõlmimine maikuus ja tööde teostamine mai-detsember.

2025. aastal on AS-l plaanis teostada järgmised olulisemad tööd, mis on vajalikud Vaivara OJKK käitamiseks ja arendamiseks:

1. Vaivara tasuvusanalüüside ja edasiste tegevusplaanide koostamine. Veebruaris kiri suurematele ohtlike jäätmete käitlejatele (EcoPro, RagnSells ja Epler ja Lorenz) 2026 ladestatavate jäätmete ning nende Vaivarasse ladestamise vajaduse kohta. Märtsis tulenevalt saadud infost sisend omaniku ootuste dokumenti ja tegevusplaanid Vaivara laiendamise ja vajadusel ka konserveerimise ning sulgemise kohta koos kulu/tuluhinnangutega.
2. Vaivara hangete plaan
 - 2.1. Kärge sulgemishange- märtsis hanketingimuste koostamine ja hanke välja kuulutamine. juuni-juulist hankelepingu sõlmimine. Sulgemistööd august-detsember. (kestavad ca 5 kuud).

- 2.2. Kärgede projekteerimishange – aprillis hanketingimuste koostamine ja hanke välja kuulutamine. maikuus lepingu sõlmimine, et projekteerimine koos ehitusloa taotlemisega mai-oktoober.
- 2.3. Kärgede ehitushange – tingimuste koostamine ja hanke välja kuulutamine oktoober. Leping sõlmimine detsember. Ehitamine 2026 jaan-detsember.
- 2.4 Omanikujärelevalve hange- tingimuste koostamine ja välja kuulutamine juuli. Hankeleping august. Töö teostamine ehitamise lõpuni 2026 aasta lõpp.
3. Ladestatavate jäätmete vastuvõtmise ja ladestamise korraldamine. 900kuupmeetrit/900t hinnaga 175 euri tonnist. Ladustamine ajavahemikus märts-juuni. Ladestamine juulis.
4. Veebruar-märts käitlemise eeskirjad OJ jäätmete vastuvõtmiseks, ladustamiseks ja ladestamiseks ja heitvee puhastamise protsessi juhend.
5. Heitvee puhastamise protsessi optimeerimiseks lahenduste välja töötamine ja rakendamine (vajadusel loa muutmine). 2025 aasta jooksul.
6. EMAS taotlemine. Leping tõendamisasutuse Metrosertiga ja veebruaris leping konsultandiga. Ettevalmistavad tegevused 2025 aasta jooksul ja taotlemine 2026.
7. Heitvee puhastamise protsessi toimimise tagamine. 3 korda aastas vajalik betooni valmistamist teha. Üks valmistamise periood koosneb ca 7-8 st kolmepäevasest betooni valmistamise tsüklist (1x nädalas), kus siis ka iga tsükli ajal üheks päevaks vajalik täiendavalt 2-3 inimese tööjõu kaasamine.

Ülalnimetatud Paldiski ja Tammiku haldamise ja projektide täitmisega seotud tööde teostamiseks on AS-le ALARA 2025. a. riigieelarvest eraldatud sihtotstarbelist toetust 444 600 eurot (haldamine) ning SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse vahendeid 185 000 eurot (projektid). Paldiski objektil asuvate radioaktiivselt saastunud metallijäätmete lõppladustamiseks vajalikuks käitlemiseks kasutatakse 600 000 eurot ning RA-JALA tegevusteks (Hanke korraldamine lõppladustuspäiga asukohapõhisteks uuringuteks seoses ülejutuse riski hindamise ja võimalike maandamismeetemetega) 250 000 eurot SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse vahendeid.

Ülalnimetatud Vaivara OJKK käitamise ja arendamisega seonduvateks töödeks on AS ALARA riigieelarve reservist eraldatud kokku 4,8 miljonit eurot, mis jaguneb vastavalt 500 000 eurot tegevustoetuseks, 300 000 eurot jäätmekärgede sulgemistööde teostamiseks ja 4 miljonit eurot uute jäätmekärgede rajamise investeeringutoetuseks.

2025. aasta investeeringuna on kavas Vaivara OJKK käitamiseks vajaliku väiketraktori soetamine maksumusega kuni 30 000 eurot.

Omaniku ootuste täitmine:

07.03.2023 kinnitatud omaniku ootuste kohaselt on omanik seadnud AS-le ALARA ülesandeks:

- käidelda radioaktiivseid jäätmeid inimeste tervisele ja ümbritsevale keskkonnale ohutul, kaasnevaid sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid arvestaval viisil;
- tagada valmisolek radioaktiivse saastuse hädaolukordadeks Paldiski ja Tammiku objektidel ning osaleda kiirgushädaolukordadeks valmisoleku võimekuse arendamisel Eestis tervikuna (sh. omanikuta kiirgusallikate ohutustamisel);

-töötada välja ja rakendada radioaktiivsete jäätmete iseloomustamise ja vabastamise süsteem, mis on vajalik hindamaks, millised jäätmed on võimalik tulevikus vabastada ja millised lõppladustada;

-jätkata Paldiski endisel tuumaobjektil asuva kahe reaktorisektsiooni lammutamisega seotud keskkonnakaitseliste, tehniliste jms. analüüside ning uuringutega. Täna on tagatud Paldiski objektil asuvate reaktorisektsioonide ohutu hoiustamine kuni 50 aastaks ja seejärel tuleb alustada reaktorisektsioonide demonteerimisega (perioodil 2040-2050);

-jätkata radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamisega seotud keskkonnakaitseliste, tehniliste jms. analüüside ning uuringutega. Alustada lõppladustuspaiga projekteerimise ja ehitamisega. Paldiski objektil asuvate reaktorisektsioonide demonteerimise käigus tekkivad radioaktiivsed jäätmed ladustatakse hiljemalt 2040. aastaks rajatud radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaika;

-kiirgusmõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamise rahastamisvõimaluste väljaselgitamine eesmärgiga luua võimekus kõigi Eestis kasutatavate, toodetavate ja edasi müüdavate kiirgusmõõteseadmete kalibreerimiseks.

AS ALARA tegevus 2024 ja planeeritavad tegevused 2025 vastavad omaniku ootustele ning omaniku ootused on täidetud.

Põhjendus riigi osaluse säilitamise vajaduse kohta:

- AS ALARA põhiülesandeks on kahe minevikupärandina riigi vastutusse antud spetsiifilise objekti – Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ning ohutustamine;

- radioaktiivsete jäätmete vastuvõtmine käitlemiseks ja vaheladustamiseks teistelt asutustelt ja ettevõtetelt, mis vastab rahvusvahelistele ja Euroopa Liidu radioaktiivsete jäätmete käitlemise ning vaheladustamise nõuetele. Ettevõtetelt teistelt ettevõtetelt radioaktiivsete jäätmete vastuvõtmise teenuse eest on kaduvväike võrreldes kulutustega, mis on vajalikud desaktiveerimise ja demontaažitööde teostamiseks Paldiski ja Tammiku objektidel.

- AS ALARA on ainuke tööstuses, tervishoiu- ja teadusasutustes tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks kiirgustegevusluba omav ettevõtte Eestis. AS omab ainsana piisavat oskusteavet omanikuta kiirgusallikate ohutustamisel.

- AS ALARA omab ja haldab Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskust, mis on ainus prügilas Eestis, kus on võimalik ladestada selliseid ohtlikke jäätmeid, millele alternatiivne käitlusvõimalus puudub.

- AS ALARA on keskvalitsusse kuuluv riigi osalusega äriühing riigieelarve seaduse tähenduses.

(allkirjastatud digitaalselt)

(allkirjastatud digitaalselt)

Tarmo Lindemann

Kalle Viks

(allkirjastatud digitaalselt)

Birgit Parmas